

DIONISSOS

Havia arrossegat la mandra crònica per tots els camins de la terra, sobre els quals duia passats els quatre quints de la seva vida; car dels poblats el foragitaven sempre per *vagabundo e indocumentado*. En sa llarga fulla de serveis, no hi constaven altres notes meritòries que aquestes.

Tenia una còrpora massissa, barroca, de pare gegantàs que, neta i agençada, en la juvenesa, li hauria donat molt bon veure, fent d'ell un superb i gallard plançó; però les interminables dormides al ras, el beure abundant, els desordres bestials per sota els ponts o sobre la femta de les corts, el curt nodriment usual proporcionat per la capta, alternat amb enfits escadussers, fills de robatoris avinentats (puix si havia d'escarrassar-s'hi gaire, no robava, preferia badallar de gana), i, finalment, la mengia que se'l dragava viu d'ençà que va néixer, l'havien aclapat prematurament, fent d'ell, als cinquanta anys, una desferra, una mena de carcassa de nau desarborada, amb la carena de banda, la fonadura clivellada i plena de musclos, les bordes a trossos, la pintura repelada i el sol mirotejant en les penombres del panyol, esportellat i buit.

Aquell matí roent de juny, en què queia el foc del cel com per l'amor de Déu i l'escalfor de la carretera butllofava les plantes dels peus, el pallardàs, defallent i emborniat per la solellada, caminava pesadament, com d'esma, decantat tot el cos endavant i deixant-se enrera els peus arrossegosos, talment com una bèstia de càrrega fatigada que el Destí anés estirant pel ronsal.

La llarga catracòlica, plena de pellingots, enganxats com amb aiguacuit per la brutícia, era una esponja xopa i encara la suor li regalava cuixes i cames avall, li eixia per baix dels camals de les calces, escaldant la pell descoberta mateix que amb un bany d'aigua bullenta, i anava després a fondre's en la polseguera. Aquesta, adherida, estratificada, solidificada sobre tota la seva persona, a trossos amb encrostament com d'estranya llebrosia, li venia a fer de cuirassa protectora o de vestidura suplementària.

Dintre el sarró greixós hi duia un sol crostó de pa, pastat deu o dotze dies abans i que havia arreplegat aquell matí en una masia, i en la butxaca estiregassada de la jupa, l'ampolla d'aiguardent, comprada en el darrer hostel de la carretera amb els darrers cèntims que li quedaven. Esperava arribar a la filera d'arbres que negrejaven allà, a un tret de fusell, per aturar-se i fer la seva frugal i retornadora col·lació.

Mentrestant, a banda i banda de la llenca blanca i empolsegada que s'aixecava sobre el pla amb sobtat relleu, com una bena reinflada, rossejava, estremint-se lleument amb esgarri-fança platxeriosa de mixet quan li passa pel llom la manyaga d'una mà amiga, la mar d'or dels sembrats, ja secs, a punt de dalla. Muntava d'ells un baf de forn, una alenada sentorosa que despertava el record de palla nova, d'abeurall calent, d'olor de fembra...

Aquí i allà, en aquella mar d'or, nedaven, submergits fins a la cintura i bracejant rítmicament, les primeres colles de segadors...

Entre els peus perbullits i els arbres obacs, anava escurçant-se, escurçant-se, la distància: primer era d'un tret de fusell, després d'un tret de pedra, després d'un tret d'escopinada... El mandra es llevà el barret de feltre encatronat i les primeres clapes d'ombra li pintaren com una pampolada sobre el front.

En la branca més alta del primer arbre del camí, cantava una cigala; sota per sota de la branca, a terra, s'estenia un llarg acopi de pedra esmicolada.

L'home es deixà caure feixugament al peu d'aquell acopi; un pany de la catracòlica, pesant i avariciós, en petar a terra s'apropià goludament una almosta d'aquella càlida farinada de la carretera, i una nova guarnidura guarní el pintoresc indument.

Els dits cellats de negre, com faves velles, escorcollaren catxassudament la butxaca, més fonda que una alforja, i en tragueren l'ampolleta cristal·lina, que a contraclaror s'omplí d'ambres i topazis. El tarot entre dents —glu-glu... glu-glu—, l'home, per apaivagar la set, es begué d'una tirada la meitat de l'aiguardent. Amb el revés de la mà sutza, es refregà els llavis, en els quals florí d'improvís una beata rialleta... Després, les dents blanques i compactes —dents de mastí, avesades a mossegar dur— atacaren el crostó...

Dalt de l'arbre cantava, monòtona, estridentment, la cigala; entorn dels talons del vagabund, que descansaven a terra, la suor regalimant empapava la pols i a poc a poc hi feia una taca musca que s'anà eixamplant, eixamplant...

Acabat el crostó, l'home tornà a beure. L'expressió de bea-
titud es féu més palesa en el rostre congestionat, en els ullots
pipellejants de faune placèvol...

A vora seu, a una cana per sota de la bena reinflada de la
carretera, els blats rostits i zumzejants com una abegotera
s'ensopien en la calda.

Un segador entonà, al lluny, una corrandà...

Dionissos mirà amb recança l'ampolla buida... Sospirà...
Els seus dits celats de negre com faves velles tornaren a forfo-
llar en la pregonesa de la butxaca... En tragueren treballosa-
ment, com amb ternals, un tros de cigarró mastegat i un rengle
de mistos d'esca. La mà insegura en rascà un; com no es vol-
gués encendre, amunyocà tota la renglera i tornà a rascar...
Després l'acostà amb parsimònia a la cua del cigarró... Una pi-
pada, dues, tres pipades porfidiuses... El cigarró ja tira... Ales-
hores, d'un gest descuidat, el fumador llança en l'aire el
munyoquet. L'esca, pigallada de vermell, li dibuixa un arc per
damunt l'espatlla, ratlla d'una ràpida esgarrinxada sagnosa
l'espai i va a caure banda avall del marge...

Mig quart més tard, estirassat el cos sobre el flonjo mata-
làs de polseguera, el cap reposant en el coixí de grava i coronat
el front amb pàmpols d'ombra, Dionissos dorm regaladament
d'un son olímpic...

La cigala servil, de dalt de l'arbre estant, li fa llevant de
taula; els sembrats del davant li remoregen dolçament la
non-non, i al seu darrera, com la guàrdia d'honor d'un conte
de fades, surt una garlanda de follets. De primer són petits,
petits, i fan la cuca-amaga, ara traient la cugulleta roja, ara
abscondint-la, entre temorencs i atrevits... De sobte donen
una gran estirada i es posen a brandar d'ací d'allà tots esca-

bellats; i de seguida brollen al seu entorn altres follets, en un grifolleig de somni. Ja no són una garlanda: són una munió, són un exèrcit que es multiplica i es propaga vertiginosament; una taca d'oli que s'estén pel camp fins a pèrdua de vista...

Abans d'un quart i mig, la plana tota és una mar de foc: una mar vermella que es remou i llengoteja sinistrament, llançant un bruel fosc i persistent de monstre mític.